

Drogy a jejich účinky

MUDr. Jakub Minařík

Terminologie

Droga

- Droga je látka, která splňuje dva základní požadavky:
 1. Ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání objektivní reality, tedy má **psychotropní efekt**.
 2. Může vyvolat závislost, tedy má tzv. **„potenciál závislosti“**.

Terminologie

Usus, abusus a akutní intoxikace

- **Užití drogy či užívání drog se děje**
 - V přijatelné době
 - V přijatelném množství
 - V přijatelném věku
 - Přijatelným způsobem
- **Zneužívání (abusus) je užívání, které je**
 - Příliš časté
 - Ve velkých množstvích
 - V nevhodnou dobu
 - Nemusí vést k závislosti ale nese v sobě riziko zvyšování dávky a rostoucí závislosti
 - Může způsobit poškození organismu
- **Akutní intoxikace**
 - Následuje bezprostředně po požití drogy
 - Může být komplikovaná, vždy je dobré vážit, zda neohrožuje zdraví a život

Terminologie

Závislost na psychotropních látkách

- Silná touha po užívání (craving)
 - Obtíže s kontrolou užívání
 - Odvykací stav
 - Tolerance
 - Zanedbávání jiných zábav
 - Užívání přes důkaz škodlivých následků
-
- Příznaky se musejí vyskytovat souvisle delší období, nebo kratší období, ale opakovaně

Terminologie

Fyzická a psychická závislost

- Fyzická závislost znamená, že se stala součástí metabolických procesů a přerušení vede ke změně normálního fungování organismu
- Závislost psychická je duševní stav vzniklý dlouhodobým užíváním drogy. Projevuje se ztrátou schopnosti užívání drogy kontrolovat, silnou touhou po jejím užití.

Terminologie

Tolerance a abstinenční syndrom

- Tolerance je schopnost organismu snášet zvyšující se dávky určité látky. Může být jak na účinek somatický, tak na účinek psychický
 - Zkřížená tolerance znamená, že tolerance vůči jedné látce vyvolává toleranci k látce jiné
- Abstinenční syndrom (odvykací stav) je reakcí na přerušování užívání drogy
 - U látek, které vyvolávají somatickou závislost může vést až k ohrožení života

Dělení drog

Tvrdé a měkké

- Drogy můžeme dělit z mnoha hledisek. Asi nejznámější je dělení dle míry poškození, které může droga vyvolat
 - Měkké drogy jsou z hlediska zdravotních, sociálních a i společenských rizik relativně bezpečné
 - Tvrdé drogy mají naopak schopnost vyvolat vážné poruchy zdravotní, užívání vede často k sociálním debaklu a závislý je často z hlediska společnosti spíše škůdcem

Tvrdé a měkké drogy

Míra rizika	Tvrдост	Zástupci
Vysoká	Tvrδέ	Toluen, Heroin, Durman, Crack, LSD
Vysoká až střední	Tvrδέ	Lysohlávky, Kokain, Pervitin, Alkohol, Ecstasy, Efedrin, Kodein
Relativně malá	Měkké	Marihuana, Hašiř, Kokový čaj
Bez rizika	Měkké	Káva, Čaj

Dělení drog

Dle účinku

- Tlumivé látky – způsobují útlum CNS, obyčejně spojený s euforií
- Stimulační látky – silně povzbuzují CNS, odstraňují únavu, zvyšují sebevědomí, zvyšují pracovní výkon
- Halucinogeny – vyvolávají změny vnímání a myšlení. Okolní svět se po jejich užití z hlediska intoxikovaného zásadně mění. Mohou povzbudit tvůrčí schopnosti, intoxikovaný často vnímá situaci a věci kolem sebe ze zcela nového hlediska

Tlumivé látky

- Vyvolávají téměř vždy tělesnou závislost
- Psychická závislost bývá silná
- Odvykací stav bývá dramatický, může být i smrtelný. Jeho zvládnutí je obyčejně otázkou několika dní
- Tolerance stoupá rychle, zkušený uživatel často užívá dávky, které jsou pro neuživatele smrtelné
- Při předávkování může dojít snadno k úmrtí
- Somatická složka závislosti znemožňuje vysazení, resp. neužití látky v pravidelnou dobu. Typické je denní užívání, pokud droga není užitá, rychle se rozvíjí odvykací stav

Stimulancia

- Tělesnou závislost vyvolávají zřídka
- Psychická závislost bývá velmi silná
- Odvykací stav neohrožuje postiženého na životě, změny chování bývají dramatické
- Tolerance stoupá pomaleji než u tlumivých látek
- Předávkování nebývá smrtelné
- Pravidelný usus, nebo jednorázově vysoká dávka může vyvolat toxickou psychosu
- Stimulancia není třeba užívat denně. Typičtější je užívání v několika denních „jízdech“

Halucinogeny

- Závislostní potenciál je relativně malý jak u tělesné, tak u psychické závislosti
- Odvykací stav se objevuje zřídka, obvykle v mírné formě
- Tolerance stoupá pomalu, nebo vůbec
- Předávkování u většiny látek nebývá smrtelné
- Halucinogeny však mají schopnost vyvolat vážnou duševní poruchu i u jedinců, kteří jsou zcela zdraví a nemají k takové poruše dispozice
- Halucinogeny jsou typicky užívány příležitostně. Denní užívání, nebo užívání v „jždách“ je výjimečné

Dělení drog dle účinku - zástupci

■ *Tlumivé látky*

- Benzodiazepiny
- Barbituráty
- **Opiáty**
 - Heroin
 - Braun
 - Metadon

■ *Stimulancia*

- Pervitin
- Kokain, Crack

■ *Halucinogeny*

- Kanabis
- LSD
- Psylocibin

■ *Těkavé látky*

- Aceton
- Toluén

Orientační detekovatelnost drog v moči

Pervitin	2-7 dní
Opiáty	1-5 dny
Kanabinoidy	1-14 dní
Benzodiazepiny	7-14 dní
Kokain	24 hodin, metabolity až 3 dny

Podle Národní referenční laboratoře pro forenzní toxikologii